

Sprawozdanie Wydziału krajowego

w sprawie utworzenia we Lwowie krajowej szkoły Weterynaryi.

Wysoki Sejmie!

Sprawa założenia szkoły weterynaryi we Lwowie jest w toku od roku 1823. W r. 1855 zdecydował się były Wydział stanowy do poczynienia kroków przygotowawczych, ażeby zakład ten jako niższa szkoła weterynaryi, tak zwana szkoła kucia koni, jednak w połączeniu z wykładami w dziedzinie weterynaryi, utworzonym został kosztem kraju, i wydzielił w tym celu odrębny fundusz z nadwyżek funduszu domestykalnego, tak zwany fundusz szkoły kucia koni.

Na dniu 9. Października 1869 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę o szkole weterynaryi i połączonej z nią szkole kucia koni we Lwowie:

Art. I. We Lwowie będzie założona szkoła weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni.

Art. II. Zakład ten naukowy będzie szkołą krajową publiczną.

Art. III. Wydział krajowy jest upoważniony do użycia funduszków szkoły kucia koni na zakupno realności, przebudowanie i stosowne urządzenie takowej, tudzież na zaopatrzenie szkoły w to wszystko, co dla niej będzie potrzebne. W tym celu upoważniony jest do sprzedaży efektów do funduszu szkoły kucia koni należących i do odbioru sumy 2000 zł. w. a. przez były Wydział miasta Lwowa pod dniem 28. Kwietnia 1859 na założenie szkoły kucia koni ofiarowanej.

Art. IV. Fundusz utrzymania szkoły stanowić będą:

1. procent od reszty funduszu szkoły kucia koni, jaka pozostanie po opędzeniu wydatków na założenie i urządzenie szkoły;
2. dochód z opłat od uczniów, których to opłat wysokość Wydział krajowy oznaczy;
3. datki dobrowolne osób prywatnych, gmin, reprezentacji powiatowych i innych korporacji;
4. zasiłek z funduszków krajowych, jaki Sejm w miarę potrzeby corocznie wyznaczy.

Art. V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ułożenie Statutu tej szkoły, którego zatwierdzenie w drodze ustawodawczej zastrzega się.

Uchwała powyższa Wysokiego Sejmu nie została jednak dotychczas wykonaną, ponieważ wkrótce potem rozeszła się wiadomość, że Rząd zamierza założyć we Lwowie podobną szkołę wojskową, i w skutek tego Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 16. Października 1871 polecił Wydział

łowi krajowemu, aby w porozumieniu z Namiestnictwem postarał się o założenie szkoły weterynaryi na koszt c. k. Skarbu państwa.

Pismem z dnia 19. Września 1872 L. 42.403 oznajmiło jednak c. k. Namiestnictwo, że c. k. Rząd nie zapoznaje potrzeby zaradzenia brakowi zdolnych weterynarzy w kraju przez rozpowszechnienie nauki weterynaryi, ani też nie ulega wątpliwości, że założenie szkoły weterynaryi w Galicyi jest najodpowiedniejszym ku temu środkiem. Namiestnictwo nie wątpi zatem, że Ministerstwo rolnictwa zechce postarać się o potrzebne fundusze choćby na częściowe pokrycie kosztów założenia i utrzymania szkoły weterynaryi w naszym kraju w drodze subwencji, potrzeba atoli zdaniem Namiestnictwa wypracować dokładny plan naukowy dla szkoły założyć się mającej, sporządzić preliminarz kosztów i te przedłożyć Ministerstwu wraz z oświadczeniem, czy, i w jakiej mierze fundusz krajowy lub inne korporacye albo stowarzyszenia w kraju do ponoszenia tych kosztów przyczynić się będą, lub z jakich przyczyn wcale przyczynić się nie mogą.

Tymczasem w samej istocie otwartą została we Lwowie wojskowa szkoła kucia koni, a Ministerstwo wojny zezwoliło, ażeby do niej uczniowie cywilni uczęszczać mogli na koszt funduszu krajowego. W tej szkole nie udzielają jednak uczniom cywilnym ani nawet najogólniejszej, najbardziej pierwiastkowej nauki w dziedzinie weterynaryi. Szkoła ta zatem nie jest w stanie zadość uczynić potrzebie kraju, już od lat tylu uznanej, a coraz bardziej czuć się dającej, kształcenia uzdolnionych weterynarzy, i rozszerzania wiadomości w dziedzinie weterynaryi.

Gdy potrzeba ta powszechnie uznana jest, odwołuje się Wydział krajowy zamiast szczegółowego uzasadniania ważności tej sprawy do przytoczeń, zawartych w sprawozdaniu swem Wysokiemu Sejmowi przedłożonem z wnioskiem o pomnożenie weterynarzy.

Doszedłszy w sposób wyżej wyrażony do przekonania, że szkoła weterynaryi na koszt Skarbu państwa w kraju naszym założoną nie będzie, a tem samem dalsze rokowania w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Października 1871 ograniczać się muszą do wyjednania subwencji ze Skarbu Państwa na częściowe pokrycie kosztów założenia i utrzymania tej szkoły, czuł się Wydział krajowy obowiązany dążyć do spełnienia wyżej przytoczonej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. Października 1869 co do założenia we Lwowie szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni.

W tym celu złożył Wydział krajowy komisję biegłych, w której skład weszli: p. Juliusz Czerkawski, Dr. Medycyny; p. Józef Kubicki, weterynarz praktyczny i docent weterynaryi przy szkole rolniczej w Dublanach; p. Kazimierz Pańkowski, profesor chowu bydła przy szkole rolniczej w Dublanach; p. Alojzy Smólski, weterynarz praktyczny, i p. Józef Werner, doktor medycyny i weterynarz krajowy. Komisya ta ułożyła plan naukowy szkoły weterynaryi ze szkołą kucia koni, wykazała jakie ubikacye potrzebne są dla pomieszczenia tej szkoły, i szpitala dla zwierząt w związku z nią zostawać mającego, obliczyła prawdopodobne koszta rocznego utrzymania tego zakładu i wypowiedziała zdanie, iż ze wszystkich realności we Lwowiej najodpowiedniejszą byłaby realność pod L. 466¹/₄, położona, należąca do spadkobierców Franciszka Schumana.

Na podstawie planu naukowego przez tę komisję wygotowanego, ułożył Wydział krajowy statut organizacyjny dla krajowej szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt we Lwowie, tu pod $\frac{1}{4}$. przedłożony.

Wychodząc z zapatrywania, że założenie takiej szkoły leży zarówno w interesie Państwa jak kraju, i opierając się na zdaniu wyrzeczonem w odezwie Namiestnictwa z dnia 19. Września 1872 L. 42.403, iż Ministerstwo rolnictwa postara się o potrzebne fundusze na częściowe pokrycie kosztów założenia i utrzymania szkoły weterynaryi w kraju naszym, odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 27 Marca 1874 L. 5.167 do Namiestnictwa, ażeby wyjednało od Rządu znaczniejszą jednorazową subwencyę na założenie, a prócz tego stałą roczną pomoc na utrzymanie tego zakładu, — podnosząc przytem okoliczność, że Wysoki Sejm uchwałą z roku 1869 wyrzekł, iż szkoła ta, jako

zakład krajowy, założoną i utrzymywaną być ma w rzeczywistości umyślnie w tym celu nabytej i stosownie do wymagań zakładu urządzonej.

Funduszem na cel założenia szkoły weterynaryi i szkoły kucia koni we Lwowie specjalnie przeznaczonym, jest, jak wyżej przytoczono, fundusz przez byłe Stany wydzielony z zaoszczędzeń funduszu domestykalnego, zwany funduszem szkoły kucia koni.

Jeżeliby ten fundusz na założenie powyższego Zakładu wystarczać nie miał, to najodpowiedniejszym byłoby zaczerpnąć z nadwyżek funduszu kultury krajowej, na pokrycie reszty wydatków połączonych z utworzeniem zakładu tak ważnego dla kultury krajowej.

W czasie gdy przypuszczano, iż na koszt Skarbu Państwa utworzoną zostanie szkoła weterynaryi, wypożyczono wprawdzie oba te fundusze, t. j. fundusz szkoły kucia koni i fundusz kultury krajowej, funduszowi budowy domu obłąkanych w Kulparkowie.

Później okazało się jednak, że z jednej strony fundusze te użyte być winne dla osiągnięcia celów sobie właściwych, — z drugiej strony zaś zasoby z tych funduszy czerpane na budowę domu obłąkanych w Kulparkowie nie wystarczają na pokrycie niedoborów tej budowy.

Zadaniem Wydziału krajowego było zatem wycofać kwoty będące własnością funduszy szkoły kucia koni i kultury krajowej z funduszu budowy Kulparkowskiej, a ulokować je w taki sposób, ażeby funduszom swoim największą przyniosły korzyść, i w razie zachodzącej potrzeby łatwo użyte być mogły dla osiągnięcia właściwego celu swojego.

Fundusz szkoły kucia koni wynosił po wycofaniu go z funduszu Kulparkowskiego i użyciu otrzymanej w ten sposób gotówki na zakupno papierów wartościowych:

a) w obligacjach indemnizacyjnych imiennej wartości kwotę	5.200 zł.
b) w pożyczce krajowej z r. 1873. imiennej wartości kwotę	27.300 „
c) w 7 ^o / _o asygnatach kasowych kwotę	20.000 „
czyli razem kwotę	52.500 zł.

Fundusz kultury krajowej wynosił po wycofaniu go z funduszu Kulparkowskiego, i użyciu otrzymanej w ten sposób gotówki na zakupno papierów wartościowych:

a) w obligacjach indemnizacyjnych imiennej wartości kwotę	10.000 zł.
b) w pożyczce krajowej z r. 1873. imiennej wartości kwotę	56.400 „
czyli razem sumę	66.400 zł.

Preliminarz funduszu kultury krajowej na rok 1875 Wysokiemu Sejmowi przedłożony, wykazuje sumę dochodów po obliczeniu odsetek od powyższego kapitału w papierach wartościowych ulokowanego w kwocie	5.924 „
Sumę wszelkich wydatków zaś w kwocie	5.518 „

Z zestawienia powyższych sum okazuje się, że w funduszu tym pozostanie nadwyżka dochodów w kwocie . . . . . 406 zł.
nawet w tym wypadku, jeżeliby cały zaoszczędzony kapitał obróconym był na cele szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni.

Według zdania komisji biegłych potrzebne są dla umieszczenia szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni:

- cztery sale wykładowe (dla każdej z trzech klas szkoły weterynaryi i dla szkoły kucia koni, po jednej);
- sala na prosektorium;
- dwie małe sale na gabinety (anatomiczno-fizyologiczny i patologiczno-anatomiczny);

- d) pokój na aptekę z kuchnią;
- e) sala na kancelaryę i bibliotekę;
- f) mieszkanie dla dyrektora zakładu, składające się z czterech pokoi i kuchni;
- g) mieszkanie dla adjunkta (dwa pokoje i kuchnia);
- h) pokój mieszkalny dla asystenta;
- i) mieszkanie dla dwóch starszych sług, dla każdego po jednym pokoju z kuchnią;
- k) stajnia dla koni o dwudziestu stanowiskach z dwoma przedziałami, jeden dla koni z wewnętrznymi chorobami, drugi dla koni z zewnętrznymi chorobami;
- l) stajnia dla koni z chorobami zaraźliwymi o pięciu stanowiskach;
- m) stajnia dla koni wartogłowych o czterech boksach;
- n) stajnia dla dziesięciu sztuk bydła rogatego z dwoma przedziałami, jeden dla chorób wewnętrznych, drugi dla zewnętrznych;
- o) stajnia dla bydła z chorobami zaraźliwymi na sztuk trzy;
- p) sala operacyjna;
- r) kuźnia z pomostem i mieszkaniem dla mistrza kucia koni;
- s) umieszczenie dla chorych psów ze sześciu większemi i dziewięciu mniejszemi klatkami żelaznemi;
- t) obszerny dziedziniec, do wygodnego oprowadzania koni i bydła służyć mogący;
- u) łąka na paszę dla chorych zwierząt;
- w) dostatek wody;

ze względów administracyjnych zaś okazują się potrzebnymi:

- x) pomieszkanie dla urzędnika administracyjnego czyli rządcy (dwa pokoje i kuchnia);
- y) pomieszkanie dla stróża czyli odźwierzni obok wchodu do realności; nareszcie
- z) lodownia.

Ciało nauczycielskie składać się ma stosownie do zdania wypowiedzianego przez komisję biegłych:

- a) z trzech stałych profesorów fachowych, z których jeden jest równocześnie dyrektorem zakładu;
  - b) z docentów dla nauk pomocniczych;
  - c) z jednego adjunkta, pełniącego równocześnie obowiązki asystenta jednej z klinik;
  - d) z asystenta drugiej kliniki;
- prócz tego ustanowić należy przy tym zakładzie:
- e) mistrza kowalskiego do udzielania nauki kucia koni;
  - f) rządcę do pomocy dyrektorowi przy administracyjnym i ekonomicznym zarządzie szpitala;
  - g) dwóch starszych sług;
  - h) stróża czyli odźwierzni, i
  - i) trzech parobków.

Trzem profesorom stałym przyznać należałoby stanowisko urzędników, i przeznaczyć dla dyrektora stałą płacę w rocznej kwocie	2.000 zł.
wolne pomieszkanie z opałem i oświetleniem, i pięcioletni dodatek w kwocie	200 „
pozoostającym zaś dwu stałym profesorom po	1.300 „
stałej płacy, po	240 „
dodatku aktywalnego i dodatku pięcioletniego po	200 „

Wszystkie inne posady w zakładzie tym nie nadawałyby stanowiska urzędników krajowych. Adjunkt pobierałby roczną płacę w kwocie	1000 zł.
prócz wolnego pomieszkania z opałem i oświetleniem.	
Asystent roczną płacę w kwocie	800 zł.
prócz wolnego pomieszkania z opałem i oświetleniem.	
Docenci pobieraliby za każdą godzinę w tygodniu roczne wynagrodzenie 100 zł. i oprócz tego odpowiedni ryczałt na fiakra, w ten sposób pobierałby docent fizyki honorarium 500 zł., ryczałt na fiakra 100 zł., czyli razem kwotę	600 zł.
Docent chemii honorarium 500 zł., ryczałt na fiakra 100 zł., razem kwotę	600 „
Docent historii naturalnej honoraryum 300 zł., ryczałt na fiakra 60 zł., razem kwotę	360 „
Mistrz kowalski roczną płacę	800 „
prócz wolnego pomieszkania z opałem i oświetleniem.	
Rządca roczną płacę	800 „
prócz wolnego pomieszkania z opałem i oświetleniem.	
Dwaj starsi słudzy po 400 zł., razem rocznej płacy	800 „
prócz wolnego pomieszkania z opałem i oświetleniem.	
Odźwierny roczną płacę w kwocie	300 „
prócz wolnego pomieszkania z opałem i oświetleniem.	
Nareszcie trzech parobcy roczną płacę po 200 zł., razem kwotę	600 „
prócz wolnego pomieszkania z opałem i oświetleniem.	

Gdy statut organizacyjny ułożony dla szkoły weterynaryi na tych samych podstawach ułożonym jest, które w drodze porozumienia z Rządem przyjętemi zostały za podstawę statutu krajowej szkoły gospodarstwa lasowego; przeto uzasadnioną jest nadzieja, że Rząd, jak to zapowiada pismo Namiestnictwa z dnia 19. Września 1872 r. L. 42.403, przyczyni się w drodze subwencji do częściowego pokrycia kosztów założenia i utrzymania tej szkoły.

W tym czasie trafiła się Wydziałowi krajowemu sposobność nabycia realności spadkobierców po Franciszku Schumanie, położonej pod L. 466 $\frac{1}{4}$, przy ulicy „na Rurach“ zwanej, która przez Komisję biegłych za najodpowiedniejszą uznaną została do umieszczenia w niej Szkoły weterynaryi, szkoły kucia koni i szpitala dla zwierząt. Realność ta składa się z obszernego piętrowego domu mieszkalnego ze suterunami, z bardzo obszernej i drugiej średniej stajni, z osobnego składu i z młyna, z obszernego stawu z wodociągami i odpływem, z ogrodu i dziedzińca; zabudowania znajdują się w dobrym stanie, z wyjątkiem młynu, który rozebranym być musi, a cały obszar gruntu w tej realności zajmuje przestrzeń przeszło 17 morgów.

Przekonawszy się przez delegowanie biegłych, że realność ta odpowiada wszelkim wymagalnościom dla umieszczenia w niej Szkoły weterynaryi, a budynki, z których składa się, z wyjątkiem młynu w dobrym znajdują się stanie, nabył wydział krajowy tę realność kontraktem kupna i sprzedaży z dnia 25. Lipca 1874 r. za cenę kupna w kwocie 66.000 zł., na karb której wypłacił przy podpisaniu kontraktu kwotę 40.000 zł., pozostawiając resztę zaś na dniu 31. Grudnia 1874 r. w kwocie 26.000 zł. wraz z prowizją po 6% wypłacić obowiązował się.

Tylko przez nabycie tej realności osiągniętą została możność przedłożenia Wysokiej Izbie już na tej sesji preliminarza kosztów przekształcenia jej na umieszczenie Szkoły weterynaryi, szkoły kucia koni i szpitala dla zwierząt; w skutek czego zakłady te, których utworzenie przez lat tyle

z najdotkliwszą ujmą dla rozwoju gospodarstwa krajowego odraczanem było, już z początkiem najbliższego roku szkolnego otwartemi być mogą.

Prócz powyższej wypłaty w kwocie 26.000 zł. poniesioną być musi należytość rządowa z powodu nabycia powyższej realności w kwocie około 2.800 zł.

Następnie zaasygnował Wydział krajowy na naprawę dachu, wykopanie rowu i urządzenie drenu osuszającego, na naprawę parkanu i odbudowanie sztachet, otaczających tę realność, kwotę 3.300 zł.

Koszta przekształcenia tej realności na umieszczenie w niej Szkoły weterynaryi, Szkoły kucia koni i Szpitala dla zwierząt, na wystawienie nowej kuźni z pomostem i mieszkania dla odźwiernego przy bramie wchodowej, w sposób wskazany powyżej przytoczonym orzeczeniem biegłych wyniosą, według projektów i kosztorysów, które Wydział krajowy składa równocześnie na stół Wysokiej Izby, okrągłą kwotę około 42.200 zł., bez pokrycia dachów na istniejących już budynkach materiałem ogniotrwałym, co zwiększyłoby koszta adaptacyi o sumę okrągłą 6.500 zł.

Te niepokryte wydatki założenia powyższej szkoły w sumie ogólnej 74.300 zł., powiększonymi zostaną jeszcze kosztami wewnętrznego urządzenia tej szkoły, których obecnie liczebnie oznaczyć nie jesteśmy w stanie.

Na pokrycie tych wydatków mogą być użyte następujące fundusze:

1. Pozostająca reszta funduszu szkoły kucia koni, która wynosi obecnie jeszcze kwotę 5.200 zł. w obligacjach indemnizacyjnych imiennej wartości i kwotę 8.500 zł. w obligacjach pożyczki krajowej z roku 1873 imiennej wartości, które obliczone na gotówkę, licząc obligacje indemnizacyjne po 82 zł. za sto, a obligacje pożyczki krajowej po 85 zł. za sto czynią kwotę	9.264 zł.
2. Suma przez miasto Lwów na dniu 28. Kwietnia 1859 ofiarowana	2.000 „
3. Pożyczka z galicyjskiej kasy oszczędności na hypotekę realności zaciągnąć się mogąca w kwocie przynajmniej 25.000 zł. po odliczeniu kosztów zaciągnięcia i raty wstępnej	24.000 „
Razem	35.264 zł.

Gdy Rząd do założenia krajowej szkoły gospodarstwa lasowego przyczynił się subwencją w sumie 7.000 zł., przeto mamy uzasadnioną nadzieję, iż Rząd, wobec ważności szkoły weterynaryi i bez porównania większych kosztów założenia jej, przyczyni się do tego celu subwencją o wiele znaczniejszą.

W każdym razie wystarczy jednak fundusz kultury krajowej na zupełne pokrycie nadwyżki kosztów założenia tej szkoły nad fundusze na ten cel przeznaczone. Fundusz ten wynosi bowiem 10.000 zł. w obligacjach indemnizacyjnych po 82 zł. za sto . . . . . 8.200 zł. i 56.400 zł. w obligacjach pożyczki krajowej z roku 1873 po 85 zł. za sto . . . . . 47.940 „
co czyni razem sumę . . . . . 56.140 zł.

która wystarczy na pokrycie niedoboru, gdyby nawet wynosił sumę 39.036 zł. niemniej na zaspokojenie kosztów wewnętrznego urządzenia zakładu.

Gdy szkoła weterynaryi składać się ma z trzech klas, a zatem dopiero po trzech latach istnienia uzdolnionych weterynarzy wydać może, przeto ze wszech miar odpowiedniem i pożądanem byłoby, ażeby już z rokiem szkolnym 1875/6 otwartą być mogła, w razie przeciwnym bowiem główna praktyczna korzyść, jaką kraj z niej osiągnąć zamierza, jeszcze o rok dalej spóźnioną zostanie. Dla tego też już w najbliższym roku administracyjnym 1875 pewną sumę w budżet wstawić należy na pokrycie bieżących kosztów administracyjnych z utrzymaniem tej szkoły połączonych.

Kwota tych kosztów z jednej strony wyższą wypadnie aniżeli w latach następnych. Albowiem niepodobna liczyć na to, ażeby Rząd już w roku 1875 krajowi subwencją w pomoc przyszedł

na częściowe pokrycie kosztów utrzymania, tej z początkiem roku administracyjnego 1875 jeszcze wcale nieistniejącej szkoły. Z drugiej strony zaś znowu te wydatki niższemi będą od zwyczajnych, ponieważ nie zajdzie potrzeba obsadzenia wszystkich posad nauczycielskich, gdy prócz szkoły kucia koni, w szkole weterynaryi tylko jedna klasa otwartą być może, i prócz tego szkoła ta nawet w tak ograniczonych rozmiarach dopiero w drugiej połowie roku administracyjnego 1875 otwartą zostanie.

Preliminarz wydatków tego zakładu na rok 1875 z całą ścisłością z góry oznaczyć się nie da. Tyle jednak pewnem jest, że wydatki bieżące już w tym roku poniesionemi być muszą, a to w przybliżeniu w następującej wysokości:

1)	płaca Dyrektora, którą posadę dla zapewnienia sobie fachowej pomocy na kilka miesięcy przed otwarciem zakładu obsadzić wypadnie	1000 zł.
2)	płaca adjunkta	250 „
3)	płaca asystenta	200 „
4)	płaca docenta fizyki	150 „
5)	płaca docenta chemii	150 „
6)	płaca docenta historii naturalnej	90 „
7)	płaca mistrza kowalskiego	200 „
8)	płaca rządcy, którą posadę przed otwarciem zakładu obsadzić wypadnie	400 „
9)	płaca sług starszych	200 „
10)	płaca odźwierzego pełniącego równocześnie obowiązki stróża realności przez rok cały	300 „
11)	płaca parobków	225 „
12)	dotacya na kancelaryę, instrumenty, gabinety, bibliotekę	500 „
13)	podatki i inne wydatki na realność łożone	2000 „
14)	opał i oświetlenie	335 „
15)	pierwsze zakupno i utrzymanie zapasów potrzebnych do utrzymania szpitala	3000 „
16)	na stypendya dla uczniów	1000 „
	co czyni razem sumę	10.000 zł.

Przedstawivszy w ten sposób obecny stan sprawy utworzenia szkoły weterynaryi, ze szkołą kucia koni i szpitalem dla zwierząt, kończy Wydział krajowy wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy przyjąć do wiadomości poczynione kroki przygotowawcze do utworzenia szkoły weterynaryi wraz z szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt we Lwowie, a oraz uchwalić:

1) Sejm postanawia założyć stałą, publiczną szkołę weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt we Lwowie, uznaje ją za zakład krajowy, z tem atoli zastrzeżeniem, ażeby co do subwencyi państwowej szkoła ta wliczona była do tej kategorii szkół, dla których Rząd stałą subwencyę przyrzeka:

2) szkołą tą zarządza kuratorya złożona z trzech osób, a mianowicie: delegata Rządu, delegata Wydziału krajowego i delegata komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie;

3) co do ostatecznego ułożenia statutu organizacyjnego dla szkoły porozumie się Wydział krajowy z Rządem;

4) ciało nauczycielskie składa się z trzech stałych profesorów fachowych i pomocników; profesorów mianuje Wydział krajowy na przedstawienie kuratoryi, za uprzednią zgodą Rządu; pomocników mistrza kowalskiego i sługi mianuje kuratorya a zatwierdza Wydział krajowy; rządcę ustanawia Wydział krajowy;

5) Sejm uchwała etat, pod A/. załączony dla profesorów, pomocników, urzędników i sług zakładu;

6) Wydział krajowy przeprowadzi z Rządem rokowania, celem uzyskania według możliwości jak najwyższej rządowej subwencyi, na częściowe pokrycie kosztów założenia szkoły weterynaryi wraz

ze szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt we Lwowie i pokryje z tej subwencji część kosztów na ten cel łożonych; niemniej przeprowadzi Wydział krajowy rokowania z Rządem celem wyjednania dla tej szkoły stałej rocznej subwencji;

7) Wydział krajowy podniesie sumę 2000 zł. w. a. ofiarowaną przez były Wydział miasta Lwowa na dniu 28. Kwietnia 1859 na założenie szkoły kucia koni;

8) Wydział krajowy zaciągnie i podniesie z galicyjskiej kasy oszczędności lub z innego instytutu kredytowego pożyczkę do wysokości sumy 30.000 zł. w. a. pod najkorzystniejszymi warunkami na hypotekę realności we Lwowie pod L. 466⁴/₄ położonej, będącej własnością funduszu krajowego, a przeznaczonej na umieszczenie szkoły weterynaryi, i zezna w tym celu kartę dłużną we formie wymaganej przez pożyczający zakład kredytowy.

9) Wydział krajowy wypłaci resztującą cenę kupna nabytej realności, równie jak należytość rządową od przeniesienia jej własności i przeprowadzi urządzenie tej realności pod L. 466⁴/₄ we Lwowie położonej na umieszczenie w niej szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt, kosztem sumy 42.200 zł.;

10) niedobór kosztów nabycia i przekształcenia realności pod L. 466⁴/₄ na umieszczenie szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt, niemniej kosztów wewnętrznego urządzenia tego zakładu, pokryje Wydział krajowy przedewszystkiem ze sprzedaży efektów do funduszu szkoły kucia koni należących, a gdyby gotówka w ten sposób otrzymana niedostateczną była do pokrycia niedoboru, ze sprzedarzy efektów należących do funduszu kultury krajowej;

11) Wydział krajowy dołoży wszelkich starań, aby rzeczona szkoła już z rokiem 187⁵/₆ orwartą być mogła;

12) Komisya budżetowa wstawi sumę 10.000 zł. na pokrycie bieżących wydatków tej szkoły w budżet funduszu krajowego na rok 1875.

Z Rady Wydziału kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Ks. Krakowskiem

We Lwowie dnia 25. Września 1874.

Przewodniczący

Leon książę Sapieha w. r.

Marszałek krajowy.

Sprawozdawca

Paweł Skwarczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Aleg. A.

E t a t

osób i plac grona nauczycielskiego, niemniej urzędników i służ, przy krajowym zakładzie szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt we Lwowie.

Grono nauczycielskie szkoły weterynaryi składa się:

- a) z trzech stałych profesorów fachowych, z których jeden jest równocześnie Dyrektorem zakładu.
- b) z trzech docentów, jednego adjunkta i jednego asystenta.

Prócz tego mają posady przy tym zakładzie mistrz kowalski, rządcą, dwaj słuźy starsi, oddźwierny i trzech parobcy.

I.

1. Stali profesorowie fachowi tej szkoły krajowej, są urzędnikami krajowymi, ze wszystkimi prawami i obowiązkami określonymi w ustanowie służby krajowej i w uchwale Sejmu z dnia 3. Stycznia 1874 o etacie i placach urzędników i służ Wydziału krajowego.

2. Pierwszy profesor fachowy, a równocześnie Dyktor zakładu pobierać będzie roczną stałą placę w kwocie . . . . . 2000 zł. wa. pomieszkanie z opałem i oświetleniem, i dodatek pięcioletni w kwocie . . . . . 200 „ „

3. Stały fachowy profesor, nie będący równocześnie Dyktorem zakładu pobierać będzie stałą

roczną płacę w kwocie	1300 zł. wa.
dodatek aktywalny w rocznej kwocie	240 „ „
dodatek pięcioletni w rocznej kwocie	200 „ „

4. Dodatek pięcioletni nadany będzie przez Wydział krajowy każdemu z tych profesorów podług powyżej wyrażonej stopy, jeżeli tenże spełni na jednej i tej samej posadzie służbę przez pięć lat nieprzerwanie.

Służba pełniona przy innych urządach lub szkołach niekrajowych, chociażby przyjęta została do emerytury, nie będzie policzoną przy wymiarze dodatku pięcioletniego.

Dodatek pięcioletni nie może być udzielony jednemu i temu samemu profesorowi na tej samej posadzie częściej jak trzy razy, t. j. za 15 lat nieprzerwanej służby.

Dodatek ten stanowi część płacy i będzie doliczony do stałej płacy przy wymiarze emerytury.

Zaliczki na płace udzielane na podstawie §. 37 ustawy służby krajowej udzielane będą także na dodatki pięcioletnie.

5. Dodatek aktywalny nie może być policzony do emerytury.

6. Co do dyet należy stosować się do §. 9. uchwały Sejmowej z dnia 3. Stycznia 1874.

II.

7. Wszyscy inni nauczyciele, urzędnicy i słudzy umieszczeni przy tej krajowej szkole nie są stałymi urzędnikami krajowymi, i pobierać będą następujące wynagrodzenie bez dodatków aktywalnych i pięcioletnich, niemniej bez prawa do emerytury:

a) adjunkt roczną płacę w kwocie	1000 zł. wa.
i wolne pomieszkanie z opałem	
i oświetleniem,	
b) asystent roczną płacę w kwocie	800 „ „
i wolne pomieszkanie z opałem	
i oświetleniem,	
c) docent fizyki roczną płacę w kwocie	500 „ „
ryczałt na fiakra w kwocie	100 „ „
d) docent chemii roczną płacę w kwocie	500 „ „
ryczałt na fiakra w kwocie	100 „ „

e) docent historyi naturalnej roczną płacę w kwocie	300 zł. wa.
ryczałt na fiakra w kwocie	60 " "
f) mistrz kowalski roczną płacę w kwocie	800 " "
i pomieszkanie z opałem i oświetleniem,	
g) rządcza roczną płacę w kwocie	800 " "
i pomieszkanie z opałem i oświetleniem,	
h) starszy sługa roczną płacę w kwocie	400 " "
i pomieszkanie z opałem i oświetleniem,	
i) oddźwierny roczną płacę w kwocie	300 " "
i pomieszkanie z opałem i oświetleniem,	
k) parobek roczną płacę w kwocie	200 " "
i pomieszkanie z opałem i oświetleniem.	

8. Stanowisko adjunkta, asystenta, docentów niemniej urzędników i sług zakładu określają bliżej statut organizacyjny zakładu, i instrukcja na podstawie tego statutu wydać się mająca.

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

...

S t a t u t

organizacyjny dla krajowej szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Charakter i części składowe szkoły.

Zakład krajowej szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni we Lwowie jest stałą publiczną samoistną szkołą i składa się z 3. oddziałów:

1. właściwej szkoły weterynaryi,
2. szkoły kucia koni,
3. ze szpitalu dla zwierząt.

§. 2.

Bezpłatność nauki.

Tak w szkole weterynaryi, jak w szkole kucia koni jest nauka bezpłatną.

§. 3.

Język wykładowy.

Językiem wykładowym jest język polski z uwzględnieniem terminologii niemieckiej.

II. Szkoła weterynaryi.

Cel szkoły.

§. 4.

Celem szkoły weterynaryi jest wykształcać weterynarzy przez udzielanie teoretycznych i praktycznych nauk we wszystkich gałęziach weterynaryi.

Warunki przyjęcia.**§. 5.**

Warunki przyjęcia uczniów są następujące:

- a) ukończony rok 17;
- b) zdanie egzaminu wstępnego ustnego i pismnego.

Egzamin wstępny obejmuje: język polski i stylistykę, język niemiecki, fizykę, chemię, historię naturalną, geografję, historję i matematykę.

We wszystkich tych przedmiotach wykażać się winien kandydat zakresem wiadomości odpowiadającym ukończonej niższej szkole średniej.

Kto ukończył z dobrym postępem szóstą klasę gimnazjalną lub szkoły realnej, przyjętym być może bez egzaminu wstępnego.

Kto nie posiada kwalifikacji określonej powyższymi warunkami, lub kto uczęszczać zamierza tylko na niektóre przedmioty, przyjęty być może jedynie jako uczeń nadzwyczajny.

Na wykłady wolno także uczęszczać osobom dojrzałszym jako gościom. Gościowi pragnącemu być obecnym na wykładzie, udziela pozwolenie nauczyciel za poprzednim porozumieniem się z Dyrekcją.

§. 6.**Plan naukowy.**

Nauka w szkole weterynaryi trwa lat trzy, i rozłożoną jest na sześć kursów pięciomiesięcznych. Dyplomowani lekarze i chirurdzy mogą jednak tę szkołę ukończyć w dwóch latach.

§. 7.

Rok szkolny rozpoczyna się z dniem 1. Października i trwa do końca Lipca.

§. 8.

W szkole weterynaryi wykładane będą następujące obowiązkowe przedmioty naukowe.

Rok I.

- a) Fizyka, godzin 5 tygodniowo przez cały rok,
- b) Chemia nieorganiczna i organiczna, godzin 5 tygodniowo przez cały rok, łącznie z demonstracjami i laboratoryum:

- c) Botanika i Zoologia, godzin 3 tygodniowo przez cały rok, w półroczu letnim ekskursy botaniczne raz w tygodniu;
- d) Anatomia opisowa zwierząt domowych, godzin 5 tygodniowo nadto godzin 5 tygodniowo praktycznych ćwiczeń.

Razem godzin wykładowych tygodniowo 18, — praktycznych ćwiczeń anatomicznych godzin 5.

Rok II.

- a) Anatomia opisowa zwierząt domowych godzin 5 tygodniowo, — praktycznych ćwiczeń godzin 5 tygodniowo;
- b) Anatomia patologiczna łącznie z demonstracjami, godzin 4 tygodniowo;
- c) Histologia i Fiziologia łącznie z demonstracjami, godzin 4 tygodniowo;
- d) Farmakologia i nauka o receptach, godzin 2 tygodniowo;
- e) Dietytyka i Hygiena, godzin 2 tygodniowo;
- f) Chów zwierząt domowych, nauka o rasach i powierzchowności, godzin 3 tygodniowo, narazie
- g) przez 6 miesięcy od dnia 1. Stycznia do dn. 30. Czerwca teoria kucia koni godzin 2 tygodniowo, — praktycznych ćwiczeń 2 tygodniowo.

Razem godzin wykładowych 20 tygodniowo, praktycznych ćwiczeń godzin 5 tygodniowo, w czasie zaś od 1. Stycznia do 30. Czerwca, godzin wykładowych 22 tygodniowo, praktycznych ćwiczeń godzin 7 tygodniowo.

Rok III.

- a) Ogólna i szczegółowa Patologia i Terapia łącznie z kliniką chorób wewnętrznych, godzin 10 tygodniowo;
- b) Chirurgia łącznie z kliniką chorób zewnętrznych godzin 10 tygodniowo;
- c) Kurs operacyjny i położnictwo, godzin 3 tygodniowo;
- d) Weterynaryjna sądowa i policyjna wraz z nauką o oględzinach bydła i mięsa, godzin 2 tygodniowo.

Razem tygodniowo 25 godzin wykładowych.

Uczniowie ostatnich dwóch lat winni być obecnymi podczas ordynacyi w szpitalu i być przy nich pomocnymi stosownie do zleceń i pod kierownictwem właściwego nauczyciela. Uczniów trzeciego roku należy kolejno zawzywać do obecności przy ordynacyach odbywanych przez nauczycieli poza zakładem.

§. 9.

Egzamina roczne.

Każdy uczeń zwyczajny poddać się winien po upływie każdego roku egzaminowi ze wszystkich przedmiotów.

Od postępów w ciągu kursu i przy egzaminie okazanych zawisło posunięcie ucznia na rok następny, o czym rozstrzyga ciało nauczycielskie.

Na promocję ucznia wpływają także jego ćwiczenia praktyczne. Z okazanych postępów otrzyma uczeń świadectwo podpisane przez Dyrektora i egzaminatorów.

Pilność i zdolność wykonywania prac leżących w zakresie ćwiczeń praktycznych, będzie w świadectwie oddzielnie wykazaną. Uczeń nadzwyczajny nie zdaje egzaminu, i otrzyma na żądanie tylko świadectwo frekwentacyi, które go jednak nie uprawnia do wykonywania praktyki weterynaryjnej.

§. 10.

Egzamin ścisły.

Po ukończeniu kursu nauk z dobrym postępem może uczeń przystąpić do zdania egzaminów ścisłych, poczem otrzymuje dyplom na weterynarza; przyczem składa na ręce Dyrektora zakładu przysięgę, iż zachowywać będzie instrukcję dla weterynarzy przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zatwierdzoną. Dyplom podpisują Dyrektor i najstarszy profesor wedle następnego

Formularza:

„Dyrekcya szkoły weterynaryi we Lwowie stwierdza niniejszem, że Pan . . . . urodzony w . . . . ukończywszy przepisane nauki, poddał się dla osiągnięcia stopnia weterynarza przepisanyim ścisłym egzaminom, i złożył dowody nabytej wiedzy i wykształcenia w tym zawodzie. W skutek tego uznajemy go w moc władzy przyznanej nam przez Najjaśniejszego Pana za uzdolnionego weterynarza i nadajemy mu prawo leczenia zwierząt domowych w granicach Królestwa Galicyi

i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem, jakoteż wydawania świadectw weterynaryjnych, przyczem winien zastosowywać się do zaprzysiężonej przez się instrukcyi.“

„W dowód czego wydajemy Panu . . . niniejszy dyplom opatrzony pieczęcią zakładu i naszymi własnoręcznymi podpisami.“

§. 11.

Uczniowie mający zamiar poddania się ścisłym egzaminom, mają zgłosić się u Dyrektora zakładu przedkładając przytem świadectwa z odbytych nauk, opis odbytej sekcji patologicznej i ocenięcie wyniku takowej, wykład o sporządzonym przez się preparacie anatomicznym i pisemne opracowanie zadanego przez właściwego profesora wypadku z dziedziny weterynaryi sądowej lub postępowania przy zarazach.

§. 12.

Ścisły egzamin składa się:

- a) z przyjęcia, obserwowania i leczenia przez przeciąg czasu przynajmniej trzech dni zwierzęcia cierpiącego na słabość wewnętrzną, poczem przebieg słabości dokładnie opisać należy,
- b) z przeprowadzenia w taki sam sposób wypadku chirurgicznego,
- c) z wykonania operacyi chirurgicznej na żywym lub martwym zwierzęciu i z anatomicznej demonstracyi.

§. 13.

Części egzaminu w §. 12. pod a) i b) przytoczone, odbywają się pod kierownictwem właściwego, z kolejnem dobraniem innego profesora, część zaś egzaminu pod c) odbywa się publicznie przed całą komisją egzaminową. Każdemu członkowi komisji wolno przekonywać się przez zadawanie pytań o objętości wiedzy kandydata.

Pisemne opracowania w §§. 11. i 12. wyliczone, udziela się obiegowo członkom komisji do przejrzenia.

§. 14.

Komisya egzaminowa składa się z Dyrektora zakładu, z egzaminatora delegowanego przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych i z fachowych profesorów szkoły weterynaryi.

III. Szkoła kucia koni.

§. 15.

Cel szkoły.

Głównym celem szkoły kucia koni ma być kształcenie mistrzów kowalskich. Prócz tego ma ona kowalom i gospodarzom wiejskim dać możliwość nabycia wiadomości weterynaryjnych.

§. 16.

Warunki przyjęcia.

Warunki przyjęcia uczniów są następujące:

- a) ukończony rok 17,
- b) świadectwo ukończonej szkoły ludowej, lub też w braku takowego wykazanie przy wstępnym egzaminie, że kandydat umie czytać, pisać, dodawać, odciągać, mnożyć i dzielić w całych i w zwykłych ułamkach,
- c) udowodnienie listem wyzwolenia, że jest biegłym w rzemiośle kowalskim,
- d) dowód moralnego postępowania i wykazanie świadectwem lekarskim, że kandydat posiada siły fizyczne, potrzebne do wykonywania rzemiosła kowalskiego.

Kto nie posiada powyższej kwalifikacji, przyjętym być może jedynie jako uczeń nadzwyczajny.

§. 17.

Plan naukowy.

Nauka w szkole kucia koni trwa przez rok jeden w dwu pięciomiesięcznych półroczach.

§. 18.

Rok szkolny zaczyna się dnia 1. Października i trwa do końca Lipca.

§. 19.

W szkole kucia koni obowiązkowy wykład teoretyczny obejmować będzie: anatomię i fizyologię kopyt i racic, dalej patologię i terapię tychże, wreszcie teorię podków prawidłowych i patologicznych, i zajmować będzie po 3 godziny tygodniowo przez cały rok.

Resztę czasu uczniowie poświęcać będą ćwiczeniom praktycznym, mianowicie: użyciu struga, wyrabianiu, przymocowywaniu i odejmowaniu podków i t. p. czynnościom w kuźni pod kierunkiem mistrza kowalskiego. Nadto daną będzie uczniom sposobność nabycia wprawy w stosowaniu na zwie-

rzędach środków przymusowych i robienia zwykłych pomniejszych operacyj, jakoto: puszczenia krwi, rebienia zawłoki i t. p.

Uczniowie nadzwyczajni mogą uczęszczać tylko na niektóre przedmioty, lub brać udział w niektórych tylko ćwiczeniach.

§. 20.

Po upływie roku szkolnego każdy uczeń zwyczajny poddać się winien egzaminowi ze wszystkich przedmiotów.

Z postępów przy egzaminie i w ciągu roku szkolnego wykazanych, otrzyma uczeń świadectwo, a w razie pomyślnym patent mistrza kucia koni.

Uczeń nadzwyczajny nie zdaje egzaminu, i otrzymuje na żądanie tylko świadectwo frekwencyi.

IV. Szpital dla zwierząt.

§. 21.

Ze szkołą weterynaryi połączony będzie szpital dla zwierząt domowych, do którego przyjmowane będą za pewną uormowaną opłatą zwierzęta domowe w celu leczenia.

V. Zarząd zakładu.

§. 22.

Władzami zarządzającemi i nadzorującemi krajowym zakładem szkoły weterynaryi wraz ze szkołą kucia koni i ze szpitalem dla zwierząt są:

1. Ciało nauczycielskie szkoły;
2. Dyrekcya zakładu;
3. Kuratorya, nareszcie
4. Wydział krajowy.

§. 23.

Ciało nauczycielskie składa się:

- a) z trzech stałych profesorów fachowych, z których jeden jest Dyrektorem zakładu;
- b) z odpowiedniej liczby docentów do nauk pomocniczych;
- c) z jednego adjunkta pełniącego oraz obowiązki asystenta jednej z klinik;
- d) z asystenta drugiej kliniki.

Nauczyciele.

Naukę kucia koni udzielać będzie mistrz kowalski.

Do pomocy w administracyjnym i ekonomicznym zarządzie szpitala, dodanym będzie Dyrektorowi osobny zarządca. Profesorów stałych mianuje Wydział krajowy na przedstawienie Kuratorji, za uprzednią zgodą c. k. Ministerstwa rolnictwa. Docentów, adjunkta, asystenta, mistrza kowalskiego powołuje Kuratorja na przedstawienie Dyrektora.

§. 24.

Profesorowie stali są urzędnikami krajowymi i mają prawo i obowiązki określone ustawą służby krajowej z d. 26. Marca 1866, o ile takowa do nich może być zastosowaną. Płacę ich ustanowi osobny etat.

Wysokość wynagrodzenia dla adjunkta, docentów, asystenta, rzędcy i mistrza kowalskiego oznaczy Sejm na podstawie wniosków Wydziału krajowego, opartych na zdaniu Kuratorji.

§. 25.

Profesorowie fachowi i adjunkt mają być weterynarzami dyplomowanymi, asystent kliniczny winien być ukończonym uczniem szkoły weterynaryj, mistrz kowalski zaś patentowanym mistrzem kucia koni.

§. 26.

Rządca szpitala, który głównie w ekonomicznym i administracyjnym zarządzie szpitala, jakoteż kuźni, jednak także we wszystkich innych czynnościach winien być pomocnym Dyrektorowi, ma posiadać kwalifikacyę urzędnika rachunkowego przy Wydziale krajowym, składa kaucyę wysokości rocznej płacy i jest stałym urzędnikiem krajowym, którego mianuje Wydział krajowy na wniosek Dyrektora.

§. 27.

Kierownikiem całego zakładu i bezpośrednim przełożonym nauczycieli, urzędników i sług przy tym zakładzie ustanowionych, jakoteż uczniów, jest Dyrektor.

Dyrektor jest odpowiedzialny za kierunek i rozwój wszystkich trzech oddziałów zakładu, za porządek w nich i karność.

W sprawach odnoszących się do zwyczajnego zarządu zakładu w obrębie zatwierdzonego prelimi-

Rządca.

Dyrektor.

narza, znosi się Dyrektor bezpośrednio z Wydziałem krajowym, we wszystkich innych sprawach, z Kuratorją zakładu.

Sprawy wewnętrzne szkoły, dotyczące się nauk i karności, załatwia na posiedzeniach pod przewodnictwem Dyrektora ciało nauczycielskie.

Dyrektorowi wolno jednakże wykonanie uchwały ciała nauczycielskiego albo zawiesić, albo odmiennie od niej sobie postąpić, lecz równocześnie przedłożyć ma sprawę do rozstrzygnięcia Kuratorji.

§. 28.

Kuratorja.

Bezpośredni nadzór nad szkołą sprawuje Kuratorja, złożona z 3 członków, a mianowicie: delegata c. k. Rządu, delegata Wydziału krajowego i delegata c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego. Każdy z członków Kuratorji ma swego zastępcę.

Zadaniem Kuratorji jest w szczególności:

- a) układać corocznie na podstawie wniosków Dyrektora projekt preliminarza zwykłych wydatków zakładu i przedkładać go Wydziałowi krajowemu;
- b) przedstawiać Wydziałowi krajowemu wnioski co do ustanowienia lub zmiany wysokości opłaty za leczenie i utrzymywanie chorych zwierząt w szpitalu i za kucie koni, wyrabianie podków i inne czynności tego rodzaju;
- c) przedstawiać Wydziałowi krajowemu wnioski i plany dotyczące się potrzeb preliminarzem nieprzewidzianych, a mających na oku rozwój i ulepszenie zakładu;
- d) powoływać docentów, adjunkta, asystenta klinicznego i mistrza kowalskiego na przedstawienie Dyrektora, za potwierdzeniem Wydziału krajowego;
- e) zatwierdzać plan lekcyjny obu szkół;
- f) rozstrzygać w wypadku przewidzianym w §. 27.

Kuratorom wolno bywać każdej chwili na wykładach, w szpitalu, kuźni i w innych częściach składowych zakładu, celem przekonania się, czyli i jak plan lekcyjny jest wykonywany. Uwagi w tym względzie mogą być czynione tylko piśmiennie na ręce Dyrekcyi i pochodzić mają od całej Kuratorji.

Kuratorja ma również przedstawiać Wydziałowi krajowemu swe zapytowania i wnioski dotyczące się naukowego kierunku szkoły i działania jej nauczycieli.

Stosunek Wydziału krajowego do zakładu.

§. 29.

Nadzór zwierzchniczy nad zakładem wykonuje Wydział krajowy.

Do jego zakresu działania należy w szczególności zatwierdzanie zarządzeń Kuratorji tyczących się powołania docentów, adjunkta i asystenta klinicznego, niemniej co do ustanowienia mistrza kowalskiego, następnie mianowanie rządcy, bezpośrednia dyspozycya funduszami na cele zakładu w zakresie preliminarza, stanowienie o potrzebach nadzwyczajnych, o ile takowe mogą być pokryte funduszami krajowemi, oddanemi do rozporządzenia Wydziałowi krajowemu.

W sprawach większej wagi, a mianowicie w sprawach zmian niniejszego statutu, użycia subwencji państwowej, mianowania profesorów fachowych, porozumiewa się Wydział krajowy z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

Wydział krajowy działa po wysłuchaniu wniosków Kuratorji.

Jedynie w sprawach potocznych, tyczących się zwyczajnego zarządu zakładu w zakresie preliminarza, wchodzi w bezpośredni stosunek z Dyrekcyą.

§. 30.

Regulamin.

Regulamin osobny określi szczegółowo tak porządek wewnętrzny szkoły weterynaryi, szkoły kucia koni i szpitala dla zwierząt, jak prawa i obowiązki Dyrektora, ciała nauczycielskiego, pojedynczych nauczycieli, urzędników i sług zakładu, niemniej stosunek oddziałów zakładu do siebie i stosunek wzajemny władz zwierzchniczych pomiędzy sobą i do Dyrekcyi zakładu.